

Mentaadist imperaatorit Paul Muad'Dibi ja tema õde Aliat ümbritseb niivõrd rikkalik müüdiloor, et selle taga on raske näha tegelikke inimesi. Kuid lõppude lõpuks oli olemas Paul Atreidesena sündinud mees ja Aliana sündinud naine. Nende ihu koges ruumi ja aega. Ja kuigi nende oraaklivõimed lasid neil ületada tavalisi aja- ja ruumipiire, olid nad inimtõust. Nad osalesid tegelikes sündmustes, mis jätsid tegelikku universumisse tegelikke jälgi. Nende mõistmiseks tuleb aru saada, et nende katastroof oli kogu inimkonna katastroof. Käesolev töö ei ole seega pühendatud mitte Muad'Dibile või tema õele, vaid nende järeltulijaile – meile kõigile.

Pühendus Muad'Dibi „Tähestikulisele sõnaregistrile”, kopeeritud Mahdi vaimukultuse „Tabla memoriumist”

Muad'Dibi imperaatorlik valitsemisaeg sünnitas rohkem ajaloolasi kui ükski teine ajastu inimkonna ajaloos. Enamik neist propageeris kiivalt ja kitsarinnaliselt teatud vaatepunkti, kuid see, et ta äratas seesuguseid kirgi nii paljudes erinevates maailmades, ütleb nii mõndagi selle mehe ebatavalise mõju kohta.

Muidugi – Muad'Dib koondas ajaloo koostisosi, ideaalseid ja idealiseeritud. See mees, iidsesse Suurde Kotta sündinud Paul Arteides, sai oma benegesseriitlasest emalt emand Jessicalt põhjaliku *prana-bindu* koolituse ning tänu sellele valitses ta suurepäraselt oma lihaseid ja närve. Enamgi veel, ta oli *mentaaf*, intellekt, kelle võimed ületasid usu poolt keelustatud mehaanilisi arvuteid, mida olid kasutanud nende esivanemad.

Eelkõige oli Muad'Dib *Kwisatz Haderach*, mille poole Sõsarkond oma tuhandeid põlvkondi kestnud aretusprogrammiga oli püüelnud.

Siis sai nende Kwisatz Haderachist, sellest, kes suudab „korruga olla paljudes paikades”, prohvetist ja mehest, kelle kaudu Bene Gesserit lootis endale allutada inimkonna saatuse, imperaator Muad'Dib, kes sõlmis mõistusabielu alistatud padišahh-imperaatori tütreaga.

Mõelge sellele paradoksile, siin peituvale läbikukkumisele, sest te olete kindlasti lugenud teisigi ajalugusid ja teate pealiskaudseid fakte. Muad'Dibi metsikud fremenid alistasid tõepoolest padišahh Shaddam IV. Nad põrmustasid sardokari leegionid, suurte kodade ühendatud sõjajõud, Harkonneni armee ja palgasõdurid, kelle rahastamise poolt Landsraad oli hääletanud. Ta surus põlvili Kosmose Gildi ja pani oma lihase õe Alia usutroonile, mida Bene Gesserit oli pidanud endale kuuluvaks.

Ta tegi seda kõike ja rohkemgi veel.

Muad'Dibi kvizaraadi misjonärid pidasid kogu kosmoses ususõda džihaadi, mille võimas hoog kestis raugematult vaid kaksteist standardaastat, kuid selle ajaga tõi usuline kolonialism ühe valitsuse alla kogu inimuniversumi, välja arvatud kaduvväike osa.

Muad'Dib toimis nii, kuna Arrakise vallutamine – seda planeeti tuntakse rohkem Düüni nime all – andis talle monopoli maailma ülima võimuhooa – geriaatrilise võrtsi, eluandva mürgi melanži üle.

Siin oli veel üks ideaalse ajaloo koostisosa: materjal, mille psüühiline keemia harutas lahti ajakanga. Ilma melanžita ei suutnud Sõsarkonna kõrgeaulised emad teha oma silmapaistvaid tähelepanekuid ega valitseda inimkonda. Ilma melanžita ei suutnud Gildi tüürimehed rännata kosmosesavarustes. Ilma melanžita oleksid miljardid ja miljardid Impeeriumi kodanikud narkovõõrutuse tagajärjel surnud.

Ilma melanžita ei oleks Paul-Muad'Dib suutnud teha prohvetlikke ettekuulutusi.

Me teame, et selles ülima võimu hetkes peitus nurjumine. Vastus saab olla ainult üks – absoluutselt täpne ja täielik ennustus on surmav.

Mõnede ajalookäsitluste järgi hävitasid Muad'Dibi vandenõulased: Gild, Sõsarkond ja Bene Tleilaxi teaduslikud kõlbluseirajad, kes olid

näotantsijaiks maskeerunud. Veel mõned ajalookäsitlused viitavad nuhkidele Muad'Dibi lähikonnas. Nad omistavad suure tähenduse Muad'Dibi prohvetlike võimeid tumestanud Düüni tarokile. Mõned kirjeldavad, kuidas Muad'Dibi sunniti kasutama teeneid, mida pakkus gholas – keha, mis oli surnust üles äratatud ja mis oli treenitud teda hävitama. Kuid te teate kindlasti, et selleks gholaks oli Duncan Idaho, Atreideste leitnant, kes hukkus väikese Pauli elu päästes.

Kuid eriti kriipsutatakse alla kvizaraadi kabalistikat panegüürik Korba juhtimisel. Meile tutvustatakse samm-sammult Korba plaane teha Muad'Dibist märter ja ajada see tema fremeni konkubiini Chani süüks.

Kuidas võiks miski sellest kõigest seletada fakte nii, nagu need ilmnevad ajaloos? Ei seletagi. Vaid ettekuulutuse surmava loomuse kaudu võime mõista taolise tohutu ja kaugelenägeva võime läbikukkumist.

Loodetavasti on teistel ajaloolastel minu käsitlusest midagi õppida.

– Ixi Bronso, „Ajaloos analüüs: Muad'Dib”

Jumalad ja inimesed ei ole eraldatud; ühed sulavad pehme sundimatussega teistesse.

Muad'Dibi vanasõna

Vaatamata mõrvarlikule vandenõule, mida tleilaxu näotantsija Scytale lootis septseda, kaldus ta mõtetes ikka ja jälle kurvavõitu kaastunde poole.

Ma kahetsen, et toon Muad'Dibile surma ja muret, ütles ta endamisi.

Ta peitis oma leebust hoolikalt vandenõukaaslaste eest. Kuigi niisugused tunded reetsid talle, et tleilaxudele omaselt oli tal kergem samastuda ohvri kui ründajatega.

Scytale seisis mõtlikus vaikuses teistest veidi eemal. Vaidlus psüühilise mürgi üle oli kestnud juba mõnda aega. Tarmukalt ja tuliselt, kuid viisakalt, sel automaatselt sisse lülituval moel, mida suurte koolkondade asjatundjad oma dogmaga tihedalt seotud küsimuste puhul alati kasutasid.

„Just siis, kui te arvate, et te olete ta õnge võtnud, leiate te, et ta on end lahti haakinud!”

See tuli Bene Gesseriti Kõrgeaulise Ema Gaius Helen Mohiami suust, kes oli nende võõrustaja siin Wallach IX-ndal. Ta oli nagu musta riietatud kriipsukuju, nagu nõiamoor, kui ta Scytale’i vasakul käel hõljuktoolis istus. Ta oli aba kapuutsi peast lükanud, paljastades lihatu palge hõbedaste juuste all. Tema sügaval asetsevad silmad vahtisid ainiti kolbamaski meenutavast näost.

Nad kasutasid *mirabhasa* keelt, vahedaid silpe kaashäälikutest ja täishäälikuühendeid. See oli vahend tundevirvenduste edastamiseks. Gildi tüürimees Edric vastas nüüd Kõrgeaulisele Emale pilkelise vokaalse kumardusega – armastusväärset põlgliku viisakusega.

Scytale vaatas Gildi saadikut. Edric ujus vaid mõne sammu kaugusel oranži gaasiga täidetud nõus. Tema vann asus keset läbipaistvat kuplit, mille Bene Gesserit oli just selle kohtumise tarvis ehitanud. Gildi esindajal oli piklik, kergelt humanoidne keha, loivad ja väga laiail sirutatud kilejad käed – kala veidras meres. Tema vanniventiilidest paiskus välja kahvatu-oranž pilv, millel oli tugev geriaatrilise vürtsi, melanži lõhn.

„Kui me niimoodi jätkame, sureme rumaluse kätte!”

See oli neljas kohalviibija – *potentsiaalne* vandenõus osaleja – printsess Irulan, nende ühise vaenlase naine (*kuid mitte elukaaslane*, tuletas Scytale endale meelde). Ta seisis Edrici vanni nurga juures, pikk blond suursugune kaunitar sinises vaalanahkses rüüs ja samas stiilis mütsiga. Printsessi kõrvus särasid nõõbikujulised kuldkõrvarõngad. Tema hoiak oli aristokraatlikult kõrk, kuid miski tema näojoonte kütkestavas sileduses reetis benegesseritlikku enesevalitsemist.

Scytale’i meeled liikusid keele ja nägude nüanssidelt nende asukoha nüanssidele. Kupli ümber laiusid igast küljest künkad, kärnas sulalumest, milles peegeldus väikese sinakasvalge päikese keskpäevane kirju-niiske sina.

Miks just nimelt see koht? mõtles Scytale. Bene Gesserit tegi harva midagi juhuslikult. Võtkem kupli avatud planeering: traditsioonilisem ja suletum ruum oleks võinud Gildi esindajas klaustrofoobilist närvilisust

tekitada. Tõrked tema psüühikas tulenesid sellest, et ta oli sündinud ja elanud maailmaruumi avarustes.

Kuid ehitada koht spetsiaalselt Edricu jaoks – küll oli tema nõrkusele osutav näpp alles terav!

Mis on siin minule suunatud, mõtles Scytale.

„Kas sul endal pole meile midagi öelda, Scytale?” küsis Kõrgeauline Ema nõudlikult.

„Kas te tahate mind sellesse lollimängu tõmmata?” küsis Scytale. „Hästi. Meil on tegemist potentsiaalse messiaga. Niisugusele otserünnakuga kalalale minna ei saa. Märtri oreool hävitab meid endid.”

Kõik vaatasid teda üksisilmi.

„Kas sinu meelest on see ainus oht?” nõudis Kõrgeauline Ema kägiseva häälega.

Scytale kehtas õlgu. Ta oli selle kohtumise jaoks valinud leebe ümaranäolise välimuse, lustakad näojooned ja ilmetud täidlased huuled, pundunud paksukese keha. Praegu oma vandenõukaaslasid uurides, taipas ta, et oli teinud ideaalse valiku, – võib-olla instinktiivselt. Ainsana sellest grupist oskas tema manipuleerida lihaliiku välimusega, võtta igasuguseid erinevaid kehakujusid ja muuta näojooni. Ta oli inimkameeleon, näotantsija, ning kuju, mida ta praegu kandis, pani teised temasse liiga kergekäeliselt suhtuma.

„Noh?” käis Kõrgeauline Ema peale.

„Ma nautisin vaikust,” ütles Scytale. „Parem kui me oma vaenuplaanist kõva häälega ei räägi.”

Kõrgeauline Ema tõmbus tagasi ja Scytale nägi, et hinnang tema suhtes kujundatakse ümber. Neid kõiki olid kujundanud põhjalik pranabindu treening, mis oli andnud neile niisuguse kontrolli oma närvide ja lihaste üle, milleks olid võimelised vähesed inimesed. Kuid näotantsijal Scytale'il olid lihased ja närviühendused, mida teistel olemaski ei olnud, ja pealegi oli tal eriline omadus – *sympatico*, miimi sisetunne, millega ta suutis võtta endale lisaks teise inimese välimusele ka tema psüühika.

Scytale andis Kõrgeaulisele Emale arvamuse muutmiseks piisalt aega ja lausus: „Mürk!” Ta tõi selle sõna kuuldavale alatooniga, mis ütles, et selle salajast tähendust mõistab ainult tema.

Gildimees liigutas end ja tema vannu nurga juures Irulani kohal hõljuvast läikivast kõnekuulist hakkas kostma tema hääl. „Me räägime *psüühilisest*, mitte füüsilisest mürgist.”

Scytale naeris. Mirabhasa naer võis olla vastasele hävitav ja praegu ei hoidnud ta end vähimalgi määral tagasi.

Irulan naeratas tunnustavalt, kuid Kõrgeaulise Ema silmanurgas vilksatas kerge pahameelevari.

„Jätke järele!” kähistas Mohiam.

Scytale jättiski, kuid nüüd suunasid kõik oma tähelepanu temale: Edric vaikselt raevus, Kõrgeauline Ema vihast erksana ja Irulan lõbusalt, kuid arusaamatuses.

„Meie sõber Edric vihjab,” ütles Scytale, „et Bene Gesseriti nõiapaar, keda on igal võimalikul peenel moel koolitatud, ei ole õppinud pekkust tõeliselt kasutama.”

Mohiam keeras end, et silmitseda oma koduplaneedi Bene Gesseriti külmi künkaid. Scytale mõistis, et naine hakkas taipama, mis on praegu eluliselt tähtis. See oli hea. Kuid Irulaniga oli lugu teine.

„Kas sa oled meiega või mitte, Scytale?” küsis Edric, Ta vahtis Scytale'i oma väikeste rotisilmadega.

„Küsimus ei ole minu truuduses,” ütles Scytale. Ta koondas tähelepanu Irulanile. „Sa kaalud, printsess, kas see oligi see, mille pärast sa pidid tulema nii paljude parsekite taha, riskima nii paljuga?”

Irulan noogutas nõusolevalt.

„Kas selleks, et vahetada kulunud väljendeid inimkalaga või vaielda paksu tleilaxu näotantsijaga?” küsis Scytale.

Irulan astus Edrici vannist eemale, raputades tugeva melanžilõhna peale pahaselt pead.

Edric kasutas seda hetke, et pista suhu melanžipill. Scytale pani tähele, et ta sõi vürtsi, hingas seda sisse ja kahtlemata ka jõi seda. Arusaadav, sest vürts teravdas tüürimehe ettenägevast teadlikkusest, andis talle võime juhtida Gildi suurlainerit läbi maailmaruumi, ületades valguse kiirust. Vürtsist saadud teadvusega leidis ta selle kursi laeva tulevikus, mis vältis hädaohutu. Nüüd haistis Edric teist tüüpi hädaohutu ja tema

ettenägemisvõime, tema asendamatu abimees, võis selle leidmisega hätta jääda.

„Ma arvan, et minu siiatulek oli viga,” ütles Irulan.

Kõrgeauline Ema keeras end ringi ja avas ning sulges silmad veidralt ussilikul moel.

Scytale'i pilk nihkus Irulanilt vannile, kutsudes printsessi oma vaatepunkti jagama. Scytale teadis, et naine näeb Edricus eemaletõukavat, jultunud pilguga olendit, koletuslikud käed ja jalad gaasianumas kesk ähmaseid oranže pööriseid vaikselt lehvimas. Ilmselt printsess kaalub, milline võiks olla selle olendi seksuaalne käitumine, mõtleb, kui veider oleks niisugusega paarituda. Neid tõukas teineteisest eemale isegi väljageneraator, mis Edricut praegu kosmose kaaluta olekus hoidis.

„Printsess,” ütles Scytale, „tänu Edricule ei ole sinu abikaasa oraaklipilk võimeline juhuslikult tabama teatud sündmusi, sealhulgas... arvatavasti ka praegust.”

„Arvatavasti,” kostis Irulan.

Kõrgeauline Ema noogutas kinnisilmi. „Ettenägemisvõime fenomenist ei saa hästi aru isegi asjasse pühendatud,” ütles ta.

„Mina olen täieõiguslik Gildi tüürimees ja mul on võimed,” teatas Edric.

Kõrgeauline Ema avas uuesti silmad. Seekord kinnitus ta pilk näotantsijale, silmad teda erilise benegesseritliku pingega kompamas. Ta vaagis pisisasju.

„Ei, Kõrgeauline Ema,” pomises Scytale. „Ma ei ole nii lihtsameelne, nagu välja paistab.”

„Me ei saa selgeltnägemise võimest aru,” ütles Irulan. „Selles on iva. Edric ütleb, et minu abikaasa ei näe, ei tunne ega oska ette näha, mis toimub tüürimehe mõjusfääris. Kuid milline on taolise mõju ulatus?”

„Meie universumis on inimesi ja asju, mida ma tunnen ainult nende mõju järgi,” ütles Edric, kelle kalasuu oli kriipsuks tõmbunud. „Ma tean, et nad on olnud siin... seal... kusagil mujal. Nii nagu veeloomad ergastavad oma liikumisega veevooge, nii ergastab ettenägemisvõime aega. Ma olen näinud, kus sinu abikaasa on käinud, ma ei ole kunagi näinud teda ennast

ega neid inimesi, kes südamest jagavad tema eesmäärke ja on talle ustavad. Niisugust varjamist pakub meister neile, kes on temaga.”

„Irulan ei ole sinuga,” ütles Scytale. Ja vaatas silmanurgast printsessi poole.

„Me kõik teame, miks vandenõu tuleb läbi viia vaid minu juuresolekul,” ütles Edric.

Kasutades masinat kirjeldavat kõnemaneeeri, ütles Irulan: „Sinust on ilmselt teatud mõttes kasu.”

Printsess näeb teda, nii nagu ta on, mõtles Scytale. Tore!

„Tulevik on asi, mida tuleb kujundada,” ütles Scytale. „Klammerdu sellesse mõttesse, printsess.”

Irulan vaatas näotantsija poole.

„Inimesed, kes jagavad Pauli eesmäärke ja on talle ustavad,” ütles Irulan. „Kuna fremeni leegionärides võib kindel olla, siis kandke tema mantlit. Ma olen näinud, kuidas ta neile prohvetlikke ettekuulutusi teeb, olen kuulnud nende meelitushüüdeid oma mahdile, oma Muad’Dibile.”

Ta on taibanud, mõtles Scytale, et tema üle mõistetakse siin kohut, et langetatakse otsus, mis võib teda hoida või hävitada. Ta näeb lõksu, mille me talle seadsime.

Hetkeks Kõrgeaulise Ema ja Scytale’i pilgud ristusid ja näotantsija koges kummalist mõistmist – nad olid jaganud seda mõtet Irulani kohta. Loomulikult oli Bene Gesserit oma printsessile täpsed juhised andnud, valmistanud teda ette *osava valega*. Kuid alati saabus moment, mil Bene Gesserit pidi usaldama printsessi enda koolitust ja instinkte.

„Printsess, ma tean, mida sa imperaatorilt kõige rohkem ihaldad,” sõnas Edric.

„Kes seda ei teaks?” küsis Irulan.

„Sa tahad olla ema, kuningliku dünastia alusepanija,” ütles Edric, nagu poleks ta küsimust kuulnudki. „Kui sa meiega ei ühine, ei juhtu seda kunagi. Minu oraaklisõna selle peale. Imperaator abiellus sinuga poliitilistel kaalutlustel, kuid sinust ei saa kunagi tema voodikaaslast.”

„Seega on oraakel ka lukuaugust piiluja,” pilkas Irulan.

„Imperaator on palju kindlamalt paaris oma fremeni konkubiiniga kui sinuga!” nähvas Edric.

„Kuid too ei sünnita imperaatorile ühtki järeltulijat,” ütles Irulan.

„Terve mõistus on tugeva emotsiooni esimene ohver,” pomises Scytale. Ta tundis, kuidas Irulani pahameel hajus, nägi, et tema manitsus mõjus.

„Ta ei sünnita imperaatorile ühtki järeltulijat,” ütles Irulan, pannes oma häälede vaoshoitud rahu, „sest ma manustan talle salaja eostamisvastast vahendit. Kas sa tahtsid minult seda sorti ülestunnistust?”

„See pole asi, millest imperaator peaks teada saama,” ütles Edric naeratahes.

„Mul on tema jaoks valed valmis,” ütles Irulan. „Ta võib olla tõetundja, kuid on valesid, mida on kergem uskuda kui tõde.”

„Sa pead tegema oma valiku, printsess,” ütles Scytale, „kuid anna endale aru, mis nimelt sind kaitseb.”

„Paul on minu suhtes õiglane,” ütles Irulan. „Ma istun tema nõukogus.”

„Kas ta on kaheteistkümne aasta jooksul, mil sa oled olnud tema printsessabikaasa, sinu suhtes mingisugustki soojust üles näidanud?” küsis Edric.

Irulan raputas pead.

„Ta kukutas oma kurikuulsate fremeni hordidega sinu isa, abiellus sinuga, et oleks alus nõuda trooni, kuid siiski ei ole ta sind valitsejannaks krooninud,” ütles Edric.

„Edric püüab sind tunnetega kõigutada, printsess,” lausus Scytale. „Kas pole see huvitav?”

Irulan heitis pilgu näotantsijale, nägi tema jultunud naeratust ja vastas sellele kulmukergitusega. Scytale nägi, et Irulan mõistab täielikult, et kui ta lahkub sellelt kokkusaamiselt Edricu tiiva all, siis osa nende vandenõust, praegune viiv, võib jääda Pauli oraaklipilgu eest varjule. Kui ta aga keeldub end nendega sidumast, siis...

„Printsess, kas sulle tundub, et Edricul on lubamatult suur võim meie vandenõu üle?” küsis Scytale.

„Ma juba nõustusin järgima meie nõupidamistel välja pakutud parimat lahendust,” ütles Edric.

„Ja kes valib parima lahenduse?” küsib Scytale.

„Kas sa soovid, et printsess lahkuks siit, ilma et oleks meiega liitunud?” küsis Edric.

„Scytale tahab, et printsess näitaks üles tõelist pühendumust,” porises Kõrgeauline Ema. „Meie vahel ei tohi olla mingit ninapidivedamist.”

Scytale nägi, et Irulan oli end lõdvaks lasknud, istudes mõtlikus poosis, käed rüüvarrukaisse surutud. Ilmselt mõtles ta söödast, millega Edric oli teda peibutanud: *olla alusepanija kuninglikule dünastiale!* Võib-olla mõtiskles ta praegu selle üle, milliseid salaplaane olid vandenõulased tema vastu enda kaitseks sepitsenud. Ta võis igasuguste asjade üle mõtiskleda.

„Scytale,” ütles Irulan nüüd, „räägitakse et teil, tleilaxudel, on veider aumõiste: teie ohvritele peab alati jääma pääsetee.”

„Kui nad vaid oskavad selle üles leida,” nõustus Scytale.

„Kas mina olen ohver?” küsis Irulan.

Scytale'i suust vallandus naerupahvak.

Kõrgeauline Ema turtsatas.

„Printsess,” ütles Edric mahedalt veenva häälega, „ära karda, sa oled juba üks meie hulgast. Kas ei luura sa imperaatorlikus majapidamises oma Bene Gesseriti ülemuste heaks?”

„Paul teab, et ma oma õpetajaile ettekandeid teen,” vastas printsess.

„Kuid kas ei varasta sa neid materjalidega ägedaks propagandaks teie imperaatori vastu?” küsis Edric.

Mitte „meie” imperaator; täheldas Scytale. „Teie” imperaator. Irulan on liiga sügavalt benegesseritlane, et see keelevääratus tal märkamata jääks.

„Küsimus on võimetes ja selles, kuidas neid võiks kasutada,” ütles Scytale, gildimehe vannile lähemale nihkudes. „Meie, tleilaxud, usume, et kogu see universum pole midagi muud kui vaid mateeria kustumatu isu, et ainus tõeliselt *kindel asi* on energia. Ja energia õpib. Kuula mind tähelepanelikult, printsess: energia õpib. Meie nimetame seda võimuks.”

„Te pole mind veennud, et me suudame imperaatorit võita,” ütles Irulan.

„Me pole iseennastki veennud,” sõnas Scytale.

„Kuhu me ka ei vaataks, oleme silmitsi tema võimuga,” ütles Irulan.

„Tema on Kwisatz Haderach, see, kes suudab olla korraga paljudes

paikades. Tema on mahdi, kelle tühisemgi tuju on vastuvaidlematuks käsuks kvizaraadi misjonäridele. Ta on mentaat, kelle arvutav mõistus on üle ka parimaist iidsetest arvutitest. Ta on Muad'Dib, kelle käsul fremeni leegionid muudavad inimtühjaks terveid planeete. Tal on oraakellik nägemine, mis vaatab tulevikku. Tal on just niisugune geenivalem, mida benegesseriitlased ihaldavad..."

„Tema omadused on meile teada,” katkestas Kõrgeauline Ema Irulani. „Ja me teame, et tollel soerdil, tema õel Alial, on sama geenivalem. Kuid nad mõlemad on ka inimesed. Seega on neil nõrkused.”

„Ja kus need inimlikud nõrkused siis on?” küsis näotantsija. „Kas otsida neid džihaadi usulises tiivas? Kas annaks imperaatori kvizaraati tema enda vastu pöörata? Kuidas jääb Suurte Kodade tsiviilvõimuga? Kas Landsraadi kongress on võimeline millekski enamaks kui sõnamulin?”

„Mina pakuksin välja Ausate Arenenud Ülemkaupmeeste Huviliidu*,” ütles Edric, end vannis ringi keerates. „CHOAM on äri ja äri läheb sinna, kus on kasum.”

„Võib-olla imperaatori ema,” ütles Scytale. „Ma saan aru, et emand Jessica elab Galadanil, kuigi peab oma pojaga tihedat sidet.”

„See reetlik lirva,” ütles Mohiam vaoshoitud häälega. „Kui võimalik, ütleksin lahti oma kätest, mis teda koolitasid.”

„Meie vandenõule on vaja hooba,” ütles Scytale.

„Me oleme midagi enam kui vandenõulased,” vaidles Kõrgeauline Ema vastu.

„Jah, muidugi,” nõustus Scytale. „Me oleme energilised ja me õpime kiiresti. See teeb meist ainsa tõelise lootuse, inimkonna kindla päästja.” Ta kasutas absoluutset veendumust väljendavat kõnemaneeeri, mis oli ilmselt ülim pilge, kuna see tuli tleilaxu suust.

Paistis, et seda peensust mõistis ainult Kõrgeauline Ema. „Miks?” ütles ta, suunates oma küsimuse otse Scytale'ile.

Enne kui näotantsija vastata jõudis, kõhatas Edric kurgu puhtaks ja

---

* Galaki keeles Combine Honnete Ober Advancer Mercantiles (CHOAM) – universaalne arendusfirma, mida juhtisid imperaator, Suured Kojad ning vaikivate partneritena Gild ja Bene Gesserit.

lausus: „Ärgem hakakem üksteisele filosoofilisi mõttetusi pilduma. Kõik küsimused taanduvad ühele: „Miks midagi üldse olemas on?” Kõikidel usulistel, ärilistel ja valitsemisalastel küsimustel on aga üks tuletis: „Kes hakkab teostama võimu?” Alliansid, kartellid ja sündikaadid jäävadki miraaže taga ajama, kui nad ei taotle võimu. Kõik muu on totrus, nii nagu enamik mõtlemaid olendeid on aru saanud.”

Scytale kehtitas õlgu, see liigutus oli mõeldud ainult Kõrgeaulise Ema jaoks. Edric oli tema eest ise küsimusele vastanud. See jutlustav lollpea oli nende kõige nõrgemaks lüliks. Et Kõrgeauline Ema seda kindlasti taipaks, lausus Scytale: „Kuulake hoolikalt õpetajat, meid haritakse.”

*

Kõrgeauline Ema noogutas aeglaselt.

„Printsess, tee oma valik,” ütles Edric. „Sind on valitud saatuse tööriistaks, suurimaks...”

„Hoiä oma kiitus nende jaoks, kellele see mõjub,” sõnas Irulan. „Ennist nimetasite te lummutist, külalist teisest ilmast, kellega me võiksimpe impeeraatorit mürgitada. Selgitage lähemalt.”

„Atreidesed hävitavad end ise!” hõiskas Edric.

„Lõpeta mõistujutt!” nähvas Irulan. „Mis lummutis see on?”

„Väga ebatavaline lummutis,” ütles Edric. „Tal on nii keha kui ka nimi. Keha – see on Duncan Idaho nime all tuntud kuulsa mõõgameistri ihu. Nimi aga...”

„Idaho on surnud,” ütles Irulan. „Paul on minu enda juuresolekul tema kaotust leinanud. Ta nägi, kuidas minu isa sardokarid Idaho tapsid.”

„Tarkus ei jätnud sinu isa sardokare maha isegi kaotuses,” ütles Scytale. „Oletagem, et üks tark sardokari komandör tundis mõõgameistri laiba oma meeste poolt tapetute hulgaä ära. Ja edasi? Niisugusel ihul ja koolitusel on oma väärtus... kui kiiresti tegutseda.”

„Tleilaxu gholä,” sosistas Irulan, silmanurgast Scytale'i poole vaadates.

Tema pilku märgates lasi Scytale käiku oma näotantsija võimed – üks kuju muutus sujuvalt teiseks, ihu hakkas liikuma ja rivistas ümber. Veidi aja pärast seisis Irulani ees sale mees. Tema nägu oli endiselt ümaravõitu,

kuid tumedam ja kergelt lamedate näojoontega. Kõrgetest põsesarnadest moodustusid silmakoopad, millel olid selgelt väljajoonistunud nurgakurd. Juuksed olid mustad ja sõnakuulmatud.

„Niisuguse väljanägemisega ghola,” ütles Edric Scytale’ile osutades.

„Või lihtsalt veel üks näotantsija?” küsis Irulan.

„Mitte näotantsija,” ütles Edric. „Näotantsija puhul on oht, et ta pärast pikaajalist jälgimist paljastatakse. Ei. Oletagem, et meie tark sardokari komandör lasi Idaho laipa aksolotlivannis säilitada. Miks mitte? Sellel laibal olid ajaloo ühe parima mõõgavõitleja, Atreidese nõustaja ja sõjalise geeniusi ihu ja närvid. Milleks lasta niisugusel treenitusel ja võimetal raisku minna, kui seda saaks sardokaride instruktoriks elustada?”

„Ma pole sellest poolt sõnagi kuulnud, ja mina olin üks oma isa usaldusisikutest,” ütles Irulan.

„Oh, kuid sinu isa oli löödud mees ja mõne tunniga olid sa uuele imperaatorile maha müüdnud,” ütles Edric.

„Kas seda tehti?” nõudis Irulan vastust.

Edric ütles vihastamapaneva eneseimetlusega: „Oletagem, et meie tark sardokari komandör, teades, et vaja on kiirustada, saatis Idaho säilmed Bene Tleilaxile. Oletagem seejärel, et meie komandör ja tema mehed said surma, enne kui nad jõudsid edastada informatsiooni sinu isale, kellel poleks sellega niikuinii olnud midagi peale hakata. Seega jääb füüsiline fakt: tükk ihu, mis tleilaxude poole teele saadeti. Loomulikult oli saatmiseks vaid üks viis – suurlainer. Meie, Gildi liikmed, kahtlemata teame, mis kaupu me veame. Kui me sellest kuulsime, kas ei pidanud me siis kõrgemaks tarkuseks see ghola kui imperaatorile sobiv kingitus ära osta?”

„Ja te saite hakkama,” ütles Irulan.

Scytale oli oma esialgse prullaka kuju tagasi võtnud ja ütles: „Nii nagu meie pika jutuga sõber mõista andis, saime me hakkama.”

„Ja kas Idahod on töödeldud?” päris Irulan.

„Idahod?” küsis Edric, tleilaxule otsa vaadates. „Kas sina, Scytale, oled mingist Idahost kuulnud?”

„Meie müüsimis teile Hayti-nimelise olendi,” vastas Scytale.

„No muidugi – Hayt,” ütles Edric. „Miks te ta meile müüsite?”

„Sest ükskord me aretasime endale Kwisatz Haderachi,” ütles Scytale. Kõrgeauline Ema liigutas kiiresti oma vana pead, tõstis pilgu ja vaatas talle otsa. „Meile te sellest ei rääkinud!” ütles ta süüdistavalt.

„Te ei küsinud,” ütles Scytale.

„Kuidas te oma Kwisatz Haderachi endale allutasite?” küsis Irulan.

„Olend, kes on pühendanud kogu elu oma olemuse teatud väljendusviisi loomisele, on valmis pigem surema, kui muutuma selle väljendusviisi antiteesiks,” ütles Scytale.

„Ma ei mõista,” möönis Edric.

„Ta tegi enesetapu,” mühatas Kõrgeauline Ema.

„Kuula tähelepanelikult, Kõrgeauline Ema,” hoiatas Scytale, kasutades hääletooni, mis pidi ütlema: sina ei ole seksiobjekt, pole kunagi olnud ega saagi olla seksiobjekt.

Tleilaxu ootas, et jõhker rõhuasetus kohale jõuaks. Naine ei tohi tema kavatsusest valesti aru saada. Läbi pahameele peab tema teadvusesse jõudma arusaam, et üks tleilaxu ei või niisugust süüdistust esitada, sest ta on kindlasti hästi kursis Sôsarkonna aretustöö nõuetega. Kuid Scytale'i sõnades oli räpane solvang, mis ei olnud ühele tleilaxule vähimalgi määral omane.

Mirabhasa rahustamisviisi kasutades, püüdis Edric sellest hetkest kiiresti üle libiseda. „Scytale, sa ütlesid, et te müüsite meile Hayti, kuna teie soov selle kasutamise osas langeb kokku meie omaga.”

„Edric, sina oled vait, kuni ma luban sul rääkida,” ütles Scytale. Ja kui gildimees hakkas vastu vaidlema, nähvas Kõrgeauline Ema: „Suu kinni, Edric!”

Gildimees taganes ärevalt kätega vehkides sügavamale vanni.

„Meie endi põgusad tunded ei ole meie ühise probleemi lahendamisel olulised,” ütles Scytale. „Nad varjutavad mõtlemist, sest ainus asjasse puutuv tunne on algne hirm, mis meid sellele kokkusaamisele tõi.”

„Me mõistame seda,” ütles Irulan Kõrgeaulise Ema poole vaadates.

„Te peate saama aru meie kilbi ohtlikest vajakajäämistest,” ütles Scytale. „Oraakel ei saa juhuslikult peale sattuda sellele, mis on talle arusaamatu.”

„Sa väänad tõde, Scytale,” ütles Irulan.

Ja midagi veel, mõtles Scytale. Kui see ükskord läbi saab, on meie

valduses kontrollile alluv Kwisatz Haderach. Teised jäävad tühjade kätega.

„Kust teie Kwisatz Haderach pärit oli?” küsis Kõrgeauline Ema.

„Me proovisime kätt mitmete puhaste põhiolemuste kallal,” ütles Scytale. „Puhta hea ja puhta halva kallal. Puhtakujuline lurjus, kes tunneb rõõmu vaid valu ja hirmu tekitamisest, on üsnagi õpetlik.”

„Vana parun Harkonnen, meie imperaatori vanaisa, ega tema polnud tleilaxude loodud?” küsis Irulan.

„Tema polnud meie tehtud,” vastas Scytale. „Kuid looduse looming on sageli sama hävitusjõuga kui meie poolt valmistatu. Lihtsalt meie tootmistingimused on niisugused, et me saame oma kätetööd uurida.”

„Ma ei lase end kõrvale tõrjuda ja endaga niimoodi käituda,” protes-
teris Edric.

„Näete nüüd?” küsis Scytale. „Mis ülim oid meid kaitseb? Mis oid?”

„Ma tahan arutada, mil moel me Hayti imperaatorile üle anname,” ei jätnud Edric järele. „Minu arusaamist mööda peegeldab Hayt vana moraali, mida Atreidesed õppisid oma koduplaneedil.

Eeldatavasti peaks Hayt aitama imperaatoril laiendada oma kõlbelist olemust, et saada selge üldpilt elu ja religiooni headest-halbadest külgedest.”

Scytale naeratas, lastes heatahtlikul pilgul üle oma kaaslaste libiseda. Nad olid just niisugused, nagu võis arvata. Kõrgeauline Ema vehkis oma tunnetega nagu vikatiga. Irulani oli hästi treenitud täitma ülesannet, millega ta hakkama ei saanud – Bene Gesseriti praak. Edric ei olnud ei rohkem (ega vähem) kui vaid mustkunstniku käsi: tema võis varjata ja tähelepanu kõrvale juhtida. Nüüd jäi Edric tuseselt vait, kuna teised teda eirasid.

„Kas ma saan õigesti aru, et too Hayt peaks kavatsuste kohaselt Pauli psüühikat mürgitama?” uuris Irulan.

„Enam-vähem,” möönis Scytale.

„Ja kuidas jääb kvizaraadiga?” küsis Irulan.

„Vaja on vaid minimaalset muutust rõhuasetuses, tunnete kuhtumist, ja kadedus muutub vihavaenuks,” ütles Scytale.

„Ja CHOAM?” päris Irulan.

„Neid tõmbab kasum,” ütles Scytale.

„Kuidas jääb teiste võimurühmitustega?”

„Tegutsetakse valitsuse nimel,” seletas Scytale. „Me tõmbame kõlbluse ja progressi nimel enda leeri need, kel vähem võimu. Opositsioon lämbub iseenda segapuntrasse.”

„Ka Alia?”

„Hayt on mitut eesmärki teeniv ghola,” teatas Scytale. „Imperaatori õde on sellises vanuses, et teda suudab peibutada just niisuguse tagamõttega loodud võluv isane. Teda tõmbavad nii mehelikkus kui ka mentaadivõimed.”

Mohiam lasi oma vanadel silmadel üllatusest pärani minna. „Ghola on mentaat? See on ohtlik tegu.”

„Et olla täpne, vajab mentaat täpseid andmeid,” ütles Irulan. „Mis siis, kui Paul käsib tal seletada, mis põhjusel talle taoline kingitus tehti?”

„Hayt räägib talle tõtt,” vastas Scytale. „Vahet pole.”

„Seega jätate te Paulile taganemistee,” nentis Irulan.

„Mentaat!” pomises Mohiam.

Scytale heitis pilgu Kõrgeaulisele Emale ja nägi, et tolle suhtumist varjutab iidne vihavaen. Butleri džihaadi päevist peale, mil peaaegu kogu universumis hävitati enamik „mõtlevaid masinaid”, olid arnutid sisendanud usaldamatust. Iidsed tunded andsid oma värvingu ka inimarvutitele.

„Mulle ei meeldi, kuidas sa muigad,” ütles Mohiam järsult, kõneldes tõe laadis ja vahtides altkulmu Scytale'i.

Scytale sõnas samas laadis: „Ja mulle ei lähe korda, mis sulle meeldib. Kuid me peame koos tegutsema. Seda mõistame me kõik.” Ta heitis pilgu Gildimehele. „Kas pole nii, Edric?”

„Sinu õppetunnid on valusad,” lausus Edric. „Minu meelest tahtsid sa selgelt märku anda, et ma ei tohi oma vandenõukaaslaste ühisele otsusele vastu astuda.”

„Näete, teda on võimalik õpetada,” ütles Scytale.

„Mina näen ka muid asju,” urises Edric. „Atreideste käes on võrtsimonopol. Ilma selleta ei suuda ma tulevikku kompida. Bene Gesserit kaotaks tõetunnetuse. Meil on varud, kuid need pole lõputud. Melanz on vägev võimuhuob.”

„Meie tsivilisatsioonil on võimuhuobasid rohkem kui üks,” teatas Scytale. „Seega nõudmise ja pakkumise reegel ei kehti.”

„Teie tahate selle saladuse ära varastada,” kähistas Mohiam. „Ja tema käes on planeet, mida kaitsevad tema pöörased fremenid.”

„Fremenid on viisakad, haritud ja võhiklikud,” ütles Scytale. „Nad ei ole pöörased. Neid on õpetatud uskuma, mitte teadma. Usuga annab manipuleerida. Ainult teadmine on ohtlik.”

„Kuid kas minule jääb midagi kuningliku dünastia alustamiseks?” küsis Irulan.

Nad kõik kuulsid jäagitud pühendumust tema hääles, kuid ainult Edric muigas selle peale.

„Midagi jääb,” ütles Scytale. „Midagi jääb.”

„See tähendab tolle Atreidese valitseva jõu lõppu,” ütles Edric.

„Ma kujutan ette, et ka teised vähem andekad oraaklid on niimoodi ette kuulutanud,” ütles Scytale. „Nendele siis *mektub al mellah*, nagu ütlevad fremenid.”

„See, mis on soolaga kirjutatud,” tõlkis Irulan.

Kui ta kõneles, taipas Scytale, mida Bene Gesserit oli välja käinud tema jaoks – ilusa ja intelligentse naise, kes kunagi tema omaks ei saa. *Noh, olgu peale, mõtles ta, võib-olla ma teen temast koopia kellelegi teisele.*

Iga tsivilisatsioon peab võitlema alateadliku jõuga, mis võib blokeerida, reeta või tühistada kollektiivi peaaegu iga teadliku otsuse.

Tleilaxu teoreem (tõestamata)

Paul istus voodiserval ja hakkas kõrbesaapaid ära võtma. Need lõhnasid mõrkjalt määrdeaine järele, mis hõlbustas destikostüümile energiat andvate, kandade jõul liikuvate pumpade tööd. Aeg oli hiline. Ta oli oma öise jalutuskäigu pikemaks venitanud ja pannud muretsema inimesed, kes teda armastasid. Tõsi, need jalutuskäigud olid ohtlikud, kuid tegemist oli momentaalselt äratuntava hädaohuga, millele sai vastu astuda. Anonüümses öises jalutamises Arrakeeni tänavail oli midagi vastupandamatut ja võluvut.

Ta viskas saapad toa ainsa kumakuuli alla nurka ja asus oma destikostüümi tihendiribade kallale. Jumal küll, kui väsinud ta oli! Kuid väsimus piirdus lihastega, mõtted jäid kihama. Igapäevase elu ilmalike toimetuste jälgimine tegi teda südamest kadedaks. Imperaator ei saanud enamasti osaleda väljaspool Kantsi müüre nimetult voogavas elus, kuid... jalutada tähelepanu äratamata avalikult tänaval... milline privileeg! Mõõduda käratsevaist kerjuspalveränduritest, kuulda, kuidas keegi fremeni müüjat sajab: „Su käed on niisked!”...

Paul naeratas seda meenutades ja libistas destikostüümi seljast.

Ta seisis, ta oli alasti ja oma maailmaga kummaliselt samal lainepikkusel. Düün oli praegu paradokside maailm – piiramisrõngas maailm, mis oli ometi võimukeskmeks. Ta otsustas, et piiramisrõngasse sattumine on võimu paratamatu saatus. Ta vahtis rohelist põrandavaipa, tundes taldade all selle karedust.

Tänavad olid olnud pahkludeni täis kihtpilvede tuules üle Kilpmüüri kantud liiva. Jalakäijad keerutasid selle üles lämmatavaks tolmuks, mis ummistas destikostüümi filtreid. Ta tundis selle tolmu lõhna isegi praegu, vaatamata puhuritele, mis tema Kantsi sissepääse puhastasid. See lõhn oli täis kõrbemälestusi.

Teised ajad... teised ohud.

Tolle ajaga võrreldes oli tema üksildaste jalutuskäikudega kaasnev oht minimaalne. Kuid destikostüümi selga tõmmates mässis ta end kõrbesse. See ülikond kõigi oma kehaniiskust töötlevate seadmetega juhtis märkamatuult tema mõtteid, surus liigutused kõrberüümi. Temast sai vaba fremeni. See ülikond oli rohkem kui maskeering – ta muutus oma linna-minale võõraks. Destikostüümis heitis ta kõrvale turvalisuse ja kraamis välja oma vanad metsikud oskused. Palverändurid ja linnakodanikud möödusid temast siis langetatud pilgul. Ettevaatuse mõttes käisid nad taltsutamatumest kauge kaarega mööda. Kui kõrbel oli linnarahva jaoks nägu, siis oli see destikostüümi suu- ja ninafiltri taha peitunud fremeni nägu.

Õigupoolest oli oht, et keegi endisaegseist *siitši*-päevist teda täna kõnaku, lõhna või silmade järgi märgata võiks, õige väike. Ja isegi siis oli võimalus vaenlasega kohtuda tühine.

Tema uneleva mõtiskelu katkestas uksekardinate sahin ja valgusvihk. Tuli Chani, kandes titaankandikul kohviserviisi. Talle järgnesid kaks ori-kumakuuli, mis söötsid oma kohale: üks voodipäitsisse, teine jäi hõljuma Chani kõrval, et ta näeks, mida teeb.

Chani liigutustest õhkus hapra võimu ajatust – nii endassesüüvinud, nii haavatavat. Midagi selles viisis, kuidas naine kohviserviisi kohale kummardus, meenutas Paulile nende esimesi kooselupäevi. Naise tõmmud näojooned olid endiselt vallatult lapselikud, koos elatud aastaist näiliselt puutumata, kui just ei uurinud tema valgeta silmade välisnurki, kus võis märgata kortse – „jälgi liival”, nagu kõrbefremenid neid nimetasid.

Kannust tõusis auru, kui Chani Hagari smaragdist nupuga kannukaant kergitas. Selle järgi, kuidas naine kaane tagasi pani, teadis Paul, et kohv ei olnud veel valmis. See kann – graveeritud hõbedast, raskejalgse naise kujuline – sattus tema kätte kui *ghanima*, lahingusaak, kui ta selle endise omaniku käsivõitluses surmas. Jamis, nii oli olnud selle mehe nimi... Jamis. Millise veidra surematuse oli Jamis endale surmaga teeninud. Kas Jamis oli surma vältimatust teades nimme midagi sellist kaasas kandnud?

Ghani võttis sinised keraamilised tassid, mis kükitasid tohutu kannu külje all nagu ümmardajad. Tasse oli kolm: mõlemale joojale ja kolmas kõikidele kannu endistele omanikele.

„Kohe on valmis,” ütles Chani.

Siis vaatas naine talle otsa ja Paul kaalus, millisena ta oma kaaslase silmis paista võis. Kas ta oli endiselt eksootiline tulnukas – sihvakas ja sitke, kuid fremenitega võrreldes veest punsunud? Kas oli ta jäänud oma hõimunime kohaselt Usuliks, kes võttis endale selle naise „fremeni *dao*” ajal, mil nad olid alles põgenikud kõrbes?

Paul silmitses oma keha: tugevad lihased, sale... mõned armid on lisandunud, kuid üldjoontes sama, kaheteistkümnemale imperaatoriaastale vaatamata. Pilku tõstes märkas ta peegelriiulis oma nägu – sini-siniseid fremenisilmi, võrtsisõltuvuse märki, teravat Atreidese nina. Ta nägi välja selle Atreidese tõelise pojapojana, kes oli oma rahvale vaatamängu pakudes surnud härjavõitluse arenil.